

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Liber sextus Decretalium

Bonifatius <VIII., Papst>

[Basel], 10. Dez. 1477

De constitutionibus

[urn:nbn:de:bsz:31-321569](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-321569)

vnica spiratōe pcedit. demū reprobando damnat omēs
qui pmissa negare vel strariū asserere presumpserit.
a **Fideli**. s. e. firmi. et de heret. dubi. et e. li. C. d. hns
q̄ ad ec. ofu. l. fideli. et die fideli q̄ ad mēre. deuota q̄ ad
exteriōres aā. q̄ si dicēt hūili. ad B. j. de imu. ec. des. 3.
b **Professione**. id est confessione. e. **Eternalit**. nam
est pater generās. filius nascens. spūsanctus pcedens pa
triter ab vtroq; abs
q3 inicio ac semp si
ne sine. s. e. firmiter
circa p̄n. de ofe. di.
iij. c. xl. C. de fūma
tri. in eplā. inter cla
ras. Sed opponit tri
mitas ē vni vniuer
soz p̄ncipiū. vt. s.
e. firmiter. q̄ si est
ibi eternitas. q̄ est
num vere sine p̄nci
pio sine fine. solutio
est p̄ncipiū. p̄ncipi
ans nō p̄ncipiātū
vt referat p̄ncipiū
ad res creatas n̄ ad
ip̄am diuinitatē.
d **Et filio**. ofundi
tur hic error greco
rū dicentū spiritū
scm̄ a solo p̄re p̄ce
dere. Mouebant aū
aucte euāgelica. jo.
xvi. ibi spūsanctus
qui a patre pcedit.

Item in simbolo apud eos edito simpliciter ostendit q̄ ex p̄re
pcedit. nos addim⁹ filioq; ad idem lex. C. de fū. tri. l. ij.
vbi dicit spiritūsanctū quē ex sumo tezz. patere speram⁹. 2. ē
Sed ad hoc et fūa tūdetur q̄ exp̄ssio p̄is nō excludit fi
lium imo potius includit cū ip̄oz opa inseparabilia sint.
xxv. q. i. sic em̄. de ofe. di. iij. c. xl. vnde cū pater et filius
sint vna eētia substāta seu natura. vt in p̄dicta deē. fir
miter. nō p̄t ab vno solo. pcedere. nec hūm⁹ exōicari vt
dicebant greci. addere. et adde quod nō. de ofe. di. v. c.
p̄n. Sed obicit ad hāc ostōnem q̄ sit sup̄flua. ex eo q̄ B
idē dictum fuerat. s. e. firmiter. ibi spūsanctus parit ab
vtroq; 2. Sed dic q̄ h̄ exp̄ssius modū p̄fessionis apit
dicens. q̄ nō tanq̄ ex duobus 2. Preterea hic damnatur
asserendo vel negando strariū sentientes.

e **Docuit**. nota q̄ in hns q̄ sunt de fide catholica et ei⁹
articulis necessariō tenere debemus et sequi qd̄ tenet et se
quitur romana ecclia. alias essemus heretici. s. e. ti. c. i. et
ij. h̄ in alijs non hēmus necessariō sequi et tenere qd̄ seq̄
tur. nisi sequat̄ et doceat. xi. di. nolite. vbi de hoc. xi. di.
nouit. xxj. di. aliter. de ofe. di. iij. de trina. In vna em̄ fi
de nil officit sande ecclēsie consuetudo diuersa. vt ibi.

f **Firmiter**. s. e. firmiter. **Fideliū**. de hns q̄ sūt for
tis nihil ad nos. xi. q. iij. inter verba. ij. q. i. multi. de dis
uoz. gaudemus. licet ab eis exp̄diat bonū habere testi
monū. vt ibi. et. viij. q. i. licet. g. s. de sacra vnc. c. vno. q̄
ad exhibendum. xi. q. iij. non sunt. xi. q. i. nolo.

h **Orthodoxoz**. i. catholicoz. i. **Pat̄r**. xv. di. c. i.
k **Doctozum**. quozuz est ordo p̄cipuus in ecclēsia. s.
de hereti. cum ex m̄iuncto. q̄ cum ergo et p̄ doctozes p̄
dicatores et p̄latos intelligas. xliij. di. c. i.

l **Latinozum**. vt augustin. iero. ambro. et greg. xi. di.
de libellis. xv. di. sanctam. j. de reliq; c. i.

et docuit hoc firmiter te
net et p̄dicat p̄fiteē et do
cet sacrosancta ro. ec. ma
ter oim̄ fidelium et magi
stra h̄ habet orthodoxo
rum patrū atq; doctozum
latinoz p̄ter et grecoz
incomutabilis et vera sen
tentia. **Sed** q̄ nōnulli
p̄pter irrefragabilis pre
missa veritatis ignoratiā
in errores varios sūt pla
psi. nos h̄mōi erroribz viā
p̄cludē cupientes hoc cla
cro approbante sci. dāna
mus et reprobamus omēs

m **Grecoz**. aliquoz vt jobis cris. cirilli. arhanasij. di
dimi. et ephesim acelij pat̄r. greci em̄ strariū dicūt. vt
s. dixi. vel die fm̄ guil. q̄ in B. gnali lug. cō. greci qd̄
h̄ s. fuerūt publice p̄fessi et simbolū cū adiectōe filio q3
ibi publice cantauerūt de mādato impatoris et ecclēsie
grecoz. vtinam corde credant. xxij. di. psalmista.
n **Vera**. alias posset in melius omutari. xxv. q. ix. apo
stolice. et. c. se.

o **Ignorantiaz**. q̄
cūctoz errorum est
nat. vt. xxv. di.
ignoratiā. nec i hns
excusat. nā ignozas
ignorabit. vt. e. di.
qui ea. ad idez. xvj.
q. i. si cupis. xxij. q.
ij. i. q̄bus. et. c. se.
p **Precludere**. vt
lxvij. di. error. s.
de spon. inter opa.
q **Dannamus**. s.
e. damnam⁹. et die
dannamus et repro
bamus. i. reproban
do dannamus. Jo.
an.
r **Asserere**. s. dixit
negat. quid si quis
nec negat nec asserit
sed tacens sic sen
tit. videtur non te
nere. quia tacere ē
p̄ter ista duo. xxij.

**De
constituciōibus**

Licet ro. pon. qui
iura omnia in scri
ptis p̄toris sui cē
setur h̄re ostitutum con
dendo posteriorē priorēz
quīs de ipsa mentionē nō
faciat reuocare noscatur

q. ij. ne quis. de re. iur. is qui tacet. et. ff. e. l. qui tacet
So. licet non ex verbis tamen ex mente iudicatur hereticus.
de heret. c. i. xxij. q. iij. hereticus. et. c. hereticus. q̄ de
us audit in corde. vt. xvij. q. i. q. si ergo. et cor. iterrogat
xxij. q. v. si quid. et. xv. q. vj. c. i.

Licet noua ostō p̄ncipis tollit p̄mā strariā quīs id
nō exprimat. speciales consuetudines et statuta ra
tōnabilia nō tollit nisi id exprimat.

t **Romanus**. vocant̄ interdū ep̄i maximi p̄ntifices. xxj.
di. clericos. solus vero papa sumus vel romanus pontifex
appellat̄. vt. h̄. xxij. di. in noie. j. et. pr. h̄ graciōse.

v **Jura**. nota ex hac l̄ra rōnem q̄re aliud in iurib⁹ aliud
in h̄ ptis. ut p̄mū ius tollat̄ p̄ scdm̄ strariū. h̄ nō p̄mū
h̄ ptū p̄ scdm̄. nisi de illo fiat mētio. s. de h̄ p. ceterum.
x. di. c. de testa. l. oim̄. cōtra. xxij. di. p̄terea. et. xxx.
q. iij. qd̄ aut. vbi nō recoluit vrbānus ei⁹ qd̄ p̄decessor
leo p̄hibuerat. So. vt in p̄dicto. c. p̄terea notatur.

y **Priorē**. posteriori directe contrariam.

z **Ruocare**. d. cō. di. i. c. vasa. d. og. spū. c. i. ff. d. l. i. n̄
est nouū. In legibus q̄ strarijs stamus vltime. idē in te
stamentis. xiij. q. ij. vltia volūtas. d. cele. mis. cuz marthe.
ff. d. leg. i. si mibi. rō ē vtrobiq; qz vtrūq; p̄det ex vo
luntate vni⁹ tm̄. In hns aut̄ q̄ p̄dent ex volūate duoz
dic vt dixi. de re. iur. q̄ prior. et qd̄ de testamēto dixi q̄
vltimo stamus intelligas etiā si in ip̄o de p̄mo non fiat
mētio. fallit in duob⁹ casibus. s. si p̄mū testamētū sc̄m
sit iter liberos. C. de testa. auct. h̄ inter liberos. et cū ip̄e
testator legē testādi sibi dixit sic. si fecero aliud testamē
tum nō valeat. qz tūc sc̄m faciēdo oportet q̄ faciat mē
tōnem p̄mū. ff. de l. i. si quis. in p̄n.

a **Ruocari**. ē stras. s. d. h̄ p. nōnulli. de eta. et q̄li. cā te.
s. de capel. mo. ex p̄re. h̄. excess. pla. c. vno. et. xxv. q. ij.
recepta. et. l. omēs q̄ est. C. si stras ius vel vti. pu. l. vi. et

aliud est ferre in aliquē excōicatis iniam p futuro deli
cto. vt si dicat excōico te si tale qd feceris qd ibi phibeē
aliud statutū gnale facē excōicatis fulminās qd h pmi
tatur. et s. de sen. ex. a nob. j. vel lz ibi phibeat ferri tū
lata tenet vt ibi no. b. vel si dicat qd istud omiserit sit p
teritū nullū orrariū qd pūp dixi tene. et adde qd ibi dicā

Furtū. quod est
stractatio rei aliene
inuito domimo frau
dulosa. et animo lu
crandi. in sti. de ob
que ex qua fidelic.
in pñ. et. s. furtum
autē. et. s. placuit.
et phibitum etiā de
calogo. xiiij. q. v.
penale. et in secūda
phibitione obtinet
quartū locum qd dic
vt no. xxij. q. vij.
quid in omnibus

Satuto episcopi quo
in omnes qui furtū omise
runt excōicatis senten
tia promulgatur subditi
eius furtum extra iphus
dioc. omittentes. minime
ligari noscunt. cum extra

Hypothesis. in qua tota iurisdictioem habet ordinari
am et in quolibet iphus loco non exempto potest p tri
bunali sedere. de of. or. cum episcopus.

Cu extra. ro. et no. de oibus ratōem reddendā quod
dic ut. s. de h. p. h. qñ. **T**erritoriū suū. s. de of. leg.
nouit. ff. de iurisdict. om. iud. l. vi. et est territoriū vniuer
sitas agrorū intra fines cuiusqz ciuitatis qz ab eo dictum
qdam aiunt qz mgfatus ei loci itra eos fines terrendi id
est sumouendi ius hñt. ff. de h. sig. pupill. s. territoriū

Impune. id est sine pena. id est non patens ex eo pe
nam non patitur.

Pso iure. g. sine exceptōis ope. et sic falsam puto opi
tan. et inno. no. s. de of. del. prudentiam. s. sexta. et b. cō.
no. s. c. sup. lris. in glo. h. qñ. et guil. du. no. in spe. ti. de
h. pti pñtatione. s. rōne aut impetratis. h. qd de pcessu
q omnes dixerunt qz pcessus habitus p lras impetratas
ab excōicatio valet. si nō opponat exceptio. q b dico terri
tus cu supradicti omnes excepto tan. hāc viderit dec. vñ
vel nō ponderauerūt hoc ver bñ ipō iure positū in pncip
pio h. vel hāc dec. putauerūt esse correctā p dec. pia. qd
nō credo cū ps illa q correctā esse remota fuerit vt. j. dicaz.

Rescriptū. s. e. dilectus filius abbas. et satis h puto
terminatā qōnem qua queri solet. vtz reus actorē quem
excipiēdo ostra h. pti et psonā repulit excōicatis vi
goze corā ipō delegato reconuenire possit. et patet qd
nō. Si em nullū est h. pti et ouentio est pncipale. recō
uentio accessoriū. sublato pncipali. et accessoriū. de re
lur. accessoriū. cum suis cor. Item cā ouentionis et recō
uentio simul sunt tractande. s. de mutu. pe. c. i. de or.
cog. cum dilect. qd h esse non possit. Itē ouentio ē ex
pressum reconuenitio tacitū sublato igitē expresso et tacitū.
C. h. re. vel actor. mo. fu. l. vi. et facit qd no. d. cle
oiu. qd a te. et hoc tenent tan. et b. h. in questione vene
tiali. que incipit. actor conueniebat reum.

Processus. nunqd g correctā est dec. pia. de excep.
vbi b. qz pcessus hñt cū excōicatio tenet donec opponat
exceptio et postmodū ipō absoluto reassūmā causa i eo
dem statu. So. non est correctā imo potius corrigetur
ista p illā cū illa sit posterior. Est em inno. iij. et lz greg.
ix. s. ti. pr. c. i. h. neutra p alterā corrigē. h in diuersis
casibz loquunt. Nota pmo igitē falsam eē opinionē mo
dernā. b. no. in dec. pia. in glo. h. miz. et in pdicta dec.
dilectus. in glo. sic videt. et in dec. de of. del. prudentiā
in glo. sic videt. et i glo. secus eēt in quibus dixit h. pti
ab excommunicato impetratum valere post suam absolu

tionē. et vera est ipius opinio antiq. vt p pdictas glo.
apparet. et de eta. et q. cū bone. et de cle. ex. mi. pposuit.
Circa hāc igitē materiā sic distingue. aut excōicatus maio
ri agit corā delegato aut corā ordinario. In primo casu
subdistingue. qz aut erat excōicatus tpe impetrati rescip
ti aut postea fuit excōicatus. In pmo casu subdistingū
tis locū habet h. de
cre. vt. s. nō valeat
rescriptū. nec pces
sus p ipm habitus
mhi impetratum fue
rit sup causa excom
municatōis vlap
pellatōis. vt hic.
a in cor. supius al
legatis. in scdo ca/
su. s. qñ post ipetra
tōnem excōicatus fu
it locum habet dec.
pia. et de of. deleg.
prudentiam. s. sexta

territoriū ius dicēti nō pa
reat impune. **Reg. ix.**
De rescriptis

Pso iure rescipitū
vel pcessus p ipm
habitus non valeat. si ab
excōmunicato sup alio q

si agat coram ordinario. tunc tria tempora distingue. fm
vetera iura nō tenebat pcessus cum ipō habitus. s. b. ex
cep. exceptōnem. alias nō video quare ibi fieret odem/
natio expensaz. si tenuisset pcessus ut etiā ibi no. postmo
dum itatuit greg. in decisa huius dec. qz teneret pcessus
habitus cū excōicatio. si reus euiscienter admittit. alias nō
fm moderna vero iura tenet pcessus. et locū hz dec. pia
et sic nec corrigē nec corrigi. Si querat q sit rō diuersi
iuris. et dicat qz excōicatus ipetrans peccauit se ingerē
do omurioni hoim. nō valet hec responso cū eadē ratō
fit in ordinario. Si dicat qz h sit ratio. qz rescipitū impe
tratus fuit tali veritate tacita qz expssa lras non habuit.
set. non valet etiā h rō. qz tunc rescipitū hz elidi exce
ptionis ope. non ipō iure. s. sup lris. et b. no. b. s. e. ad
audientiā. ij. vñ satis mirandum vidz. qz si agā corā ordi
nario. tenet pcessus. et si ab eo impetro delegatū nec re
scipitū valeat nec pcessus hz pte eē rō. qz iurisdictio dele
gata sumit inicum ex psona agentis et impetratis. qz iō
cum viciōsi fuerit pncipiū. i. q. i. pncipatus. nec rescipitū
valet nec pcessus. Ordinaria aut iurisdictio ab actorē az
gente non incipit. et ideo ibi secus. Item iurisdictio ordi
naria fauorabilis extraordinaria odiosa. vt. s. e. ad hec.
itez qñ pcedit corā ordinario vel delegato impetrato
an excōicationē est in ali qd imputeē reo. qd excōicatioē
debebat excipere si sciebat. alias inuestigare debebat.
sed vt plurimum delegatum impetrat actor absente reo
et ideo non valet impetratō nec pcessus habitus ipius
impetratōis vigore vt h. vñ ergo rōmbus et excōi
cati odio spēale dicat qz in h casu veritas supressa ipō iu
re viciet rescipitū et pcessum habitum p illū.

Excommunicato. maiori excommunicatione. s. de ex
cep. a nobis. j. e. ti. pia.

Alio. quid si excōicatus impetrat lras inquisitōis no
tauit gof. de of. del. prudentiā. in glo. colligē. qz bñ va
lent lre. et hoc ideo qz fama ibi habet accusatoris loco.
vt. s. de accusa. qualiter. et lz pmouens inepē appareat
nihilominus valet rescipitū et pcedet p illud. de accu
cū oporteat. vbi idē tenet jno. et host. ad hoc qñ excōi
catus solū ministeriū prebuit nec noiatus fuit in lris. j. dē
guil. in spe. de inquis. s. i. h. quid si in lra. all. jno. et
host. C. de pci. impa. of. l. i. et. l. vniuers. et. ff. de inof
testa. postumus. s. i. et. l. si ps. s. vl. nō em refert fm eos
a quo et quo tpe fuerit nunciatū. ff. de peti. here. l. jtem
venit. s. a quo. et. ff. de euic. si rem. s. vl. Per hanc lram
credo contrariū. em in odiū excōicati sit hoc inductum